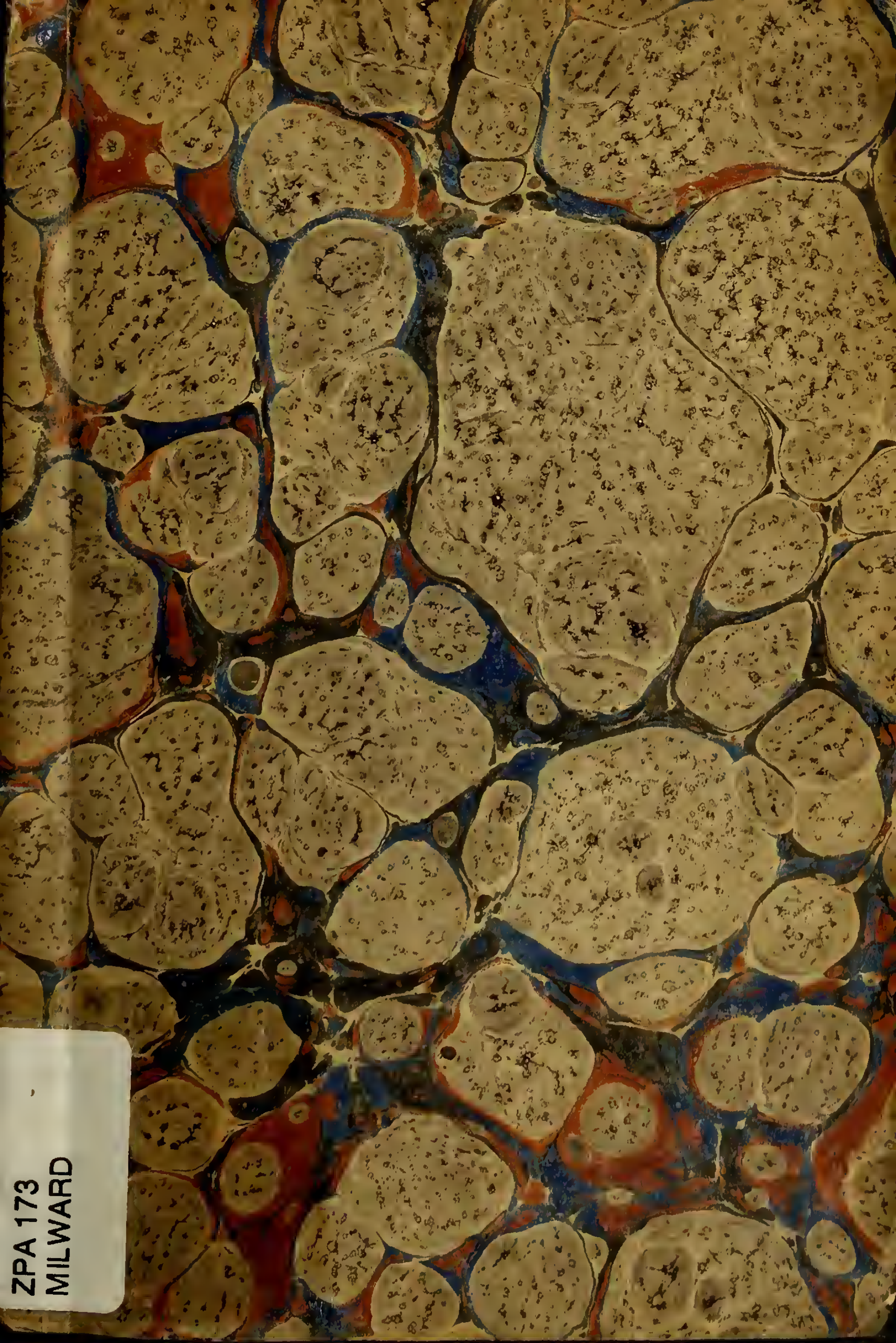

ZPA 173
MILWARD

BEKNOPTE AANTEKENINGEN
Van een
OOST-INDISCHE REYS,
Gedaan uyt Engeland , *met* 3 *Scheepen de* Samaritaan , *de* Thomas *en* Thomasine:
In het Jaar 1614. en beschreeven
Door
JOHAN MILWARD,
Koopman op het Schip de *Thomas*;
Behelsende hunne verhandeling te *Saldania*, *Bantam*, *Achen en Tecoo* en het aan-doen van eenige onbekende *Baayen*.
Nu alder-eerst uyt het Engels *vertaald.*
Met een volkoomen *Register* en *Konst-Print* verrijkt.

TE LEYDEN,
By PIETER VANDER Aa, Boekverkooper 1707.
Met Privilegie.

BEKNOPTE AANTEKENINGEN

Van een

OOST-INDISCHE REYS;

Gedaan uyt *Engeland*, met 3 Scheepen: de *Samaritaan*, de *Thomas* en de *Thomasine*.

In 't Jaar 1614.

Beschreeven door JOHAN MILWARD, Koopman op de *Thomas*.

En 10. Mey 1614. quamen wy tot Gore-end ten Anker. 1614

Den 3. October quamen wy in de Baay van Saldania, daar wy 140 Schapen/ en 10 Ossen kogten/ dog souden 'er meer hebben konnen bekoomen/ indiense van nooden hadden gehad. De Ingesetene van dat land zijn een seer elendig volk/ die/ so veel wy konden merken/ geheel geen Gods-dienst/ of burgerlijkheyd hebben; hun spraak is/ meer een klokken/ als een taal; sy gaan naakt/ uytgenoomen dat sy een vel/ als een korten rok/ om de schouders hebben hangen/ en een vosse-vel voor hun schamelheyd; sy hebben maar eene kloot/ dog of dat natuurlijk/ of volgens hun Ceremonie is/ weet ik niet; sy eeten 't geen honden qualijk souden verteeren konnen. Sy eysten onredelijk veel voor hun Vee/ welk na onse gissing quam van de Cories, die/ in Engeland geweest zijnde/ hen hadden bekend gemaakt/ dat het kooper en yser by ons van geringen waardy was; sy wilden

Komt tot Saldania.

Inwoonders aldaar beschreeven.

Hun ongods-dienstigheyd.

Kleeding.

En hun Vee.

1614 voor hunne Ossen stukiken hebben / so groot / als hunne omhangenden huyden-rok / en hadden voor hun ander Vee koopere potjens / bekkens en schuym-lepels. Onder hen scheen 'er een het hoofd te zijn / dien onse Generaal in sijn tent met veel beleefdheyd onthaalde / waar op wy naderhand beter met hen konden handelen / hunne Schapen hebben kleyne hoornen / gelijk onse Geyten: maar hunne Ossen zijn grooter / als de onse; het Osse-vlees is blank / gelijk dat van onse Schapen / maar het vet so geel / als een dooyer van een ey; de Ossen zijn wild / en hebben / gelijk de Menschen / maar eene kloot. De maand October is by hen gelijk by ons den April; het weeder is 'er gematigd / maar op den middag heet en brandend; de lugt is 'er gesond / so dat ons volk daar binnen korten tyd gesond wierd / selfs die gevaarlijk siek waren; die aan de Blauw-schuyt vast waren / gebruykten seekere roode besyen / so groot / als by ons een doorn-of kruys-besye.

Gematigdheyd des lugts.

Misrekening.

Den 20. December ontbood de Generaal aan sijn boord de Schippers en der selver maats / also wy geloofden 150 mijlen (Engelse) verder / als onse rekening was / na het Oosten voort-geset te zijn / en ons op 18 graden / 40 minuten bevonden.

Koomen by gissing aan de Zuyd-sijde van Java.

Den 29. dito kreegen wy land in 't gesigt / maar wisten niet / op wat hoogte wy waren; wy stelden vast / dat het Java was / egter wisten wy niet wat sijde het daar van was / dog geloofden voor het naast / dat het de Zuyd-sijde was / en dat wy so ver verseyld waren / met onse kours te veel na het Oosten te houden. De kaarten stellen wel die Zuyd-sijde tussen 11, en 12 graden / maar wy hadden op die tijd maar de breedte van 8 graden / 40 minuten / waar uyt men twijffelde / of het die sijde wel was / die wy meenden: maar wat hier van zy / of niet / en 't zy dan waar wy waren / immers 't was seeker / dat wy 2, of 3 graden ly-waards van de Straat van Sunda, en so

so in de Noord-Westelijke Monson, die van September tot het eynde van Meert daar ontrent duurd / vervallen waren. De Schippers oordeelden / dat men tot op 13, of 14 graden Zuydwaards aan soude keeren, om de Zuyd-Ooste wind, die men, doorgaans tussen de 28, en 11 graden heeft, te krijgen, en dan onse kours Noord-waard aan setten. Maar andere waren van gedagten / dat men het Eyland soude rond-om varen, en so na *Bantam* koomen, gelijk eenige *Hollanders* by seekere gelegentheyd eens gedaan, en in 6 weeken daar gekoomen waren: 't geen eerst voorgeslagen was / wierd egter best geoordeeld. Het land is hier doorgaans seer hoog / en aan de Zee-kant vol groote boomen / en de lugt ongesond door de stank / die uyt het land / dat veel blixem / donder / regen en schielijke buyen onderworpen is / komt. Daags daar aan op de middag bevonden wy ons op de breedte van 8 graden / 35 minuten. De Generaal nam voor / heen en weder te kruyssen / om te sien / of men yets na het Westen konde ontdekken; hy schreef hun misslag Mr. Wilson toe / tussen wien en den Kapiteyn woorden en slagen vielen / maar sy wierden door tussen-spraak van den Generaal op den 11. January versoend.

1615

Noord-Weste'ijke Monson.

Overleg over de kours, die sy nemen souden.

Aart van het land.

Onlust over hun verkeerd varen.

Den 18. January 1615 hadden wy land op 7 graden / 10 minuten / welk na alle waarschijnlijkheyd niet verre Westelijk was van ons eerste land / hoewel wy na onse kours ontrent 100 mijlen West-waards geloopen waren / welk by-quam door de sterke stroom uyt het Oosten.

Het land na de Zee-kant is laag en effen / maar binnen-waards vol hooge bergen; wy lieten ons Anker vallen in de mond van de Baay / daar wy stilte hadden / maar een vloed / die so sterk Oost-Zuyd-Oost aan settede / dat se een Schip / by stil weder / in een wagt 4 mijlen soude voortsetten. Daar is overvloed van hout / en water / dat uyt de klippen komt / maar brak. By het land vonden wy een gedurige stilte / al was 'er nog so groo-

Koomen by een land, daar een sterke stroom was.

1615 ten storm / 2, of 3 mijlen in Zee. Op dese plaats / die ik wel de gedwongen Baay mag noemen / vonden wy niet een Mensch / maar de Zee-kant vol boomen van Cocos, Palmen en 100 andere soorten / waar van sommige groeyen met verscheyde wortelen / spruytende van de toppen der takken / die / 40, of 50 voeten hoog zijnde / na de grond neder sakken / en die gevat hebbende weder wortelen maken / so dat de boom gelijk als een Bos maakt. Ik geloof niet / dat 'er een Christen-mensch oopt geweest is / of / als hy het ontgaan kan / koomen sal / egter settede de Generaal sijn naam en wapen op een dier boomen. Wy waren qualijk 2 mijlen van onse Anker-plaats / daar toe wy ter nauwer nood wind genoeg hadden / of daar stond sulken buy van regen en wind op / dat wy onse top-seylen inhalen / en ons groot seyl inkrimpen moesten.

Dat sy de gedwongen Baay noemden.

Seldsamen Boom.

Den 23, setteden wy / hebbende alvorens alles overlegd / en tot ontlasting van den Generaal een Schrift onderteekend / na het land / en lieten ons Anker vallen in een Baay / die ik de Vrywillige mag noemen / daar wy een Hollander, dien wy te vooren tot Sestos gesien hadden / op Anker vonden.

Een andere Baay,

Den 24. gingen wy aan land / en vonden een Vlek / bewoond met menschen / die niet swart / maar bruyn-geel waren. De huysen waren gebouwd van Riet; de menschen sommige gekleed van haar middel af / en andere geheel en al; sy maakten geen werk van yets / dat wy hadden / en lieten ons niets / dat seggens waard is / volgen; hun geweer was een Piek en Houwer. De Hollander noemde dese plaats Middeltons-Baay; het Eyland heeft een goede Haven en een Rivier / en legd ruym 50 mijlen ten Oosten van het Noord-eynde van Java, gelijk de Hollander, die dese geheele Kust bevaren had / ons berigtede; het legd op 7 graden / 35 minuten.

Daar menschen woonden.

Genaamd Middeltons-Baay.

Den 2 February waren wy op 10 graden / 12 minuten.

Den

Den 3. sagen wy een kleyn Eyland / dat 5 mijlen breed en 8 lang was / leggende 40 mijlen ten Zuyden van Groot Java. 1615

Sien een ander Eyland.

Den 4. hadden wy 3 graden / 10 minuten verandering na het Westen. Het is een onfeylbare regel / dat de verandering van de Caap van goede Hoop meerder en meerder word / hoe men verder Oost-waard aan loopt / tot dat men komt op 17 graden / want dan verder Oost-waard aan loopende / neemse telkens af / tot dat men aan de Straat van Sunda komt / daar se is 3 graden / 30 minuten; dit word gehouden voor de beste Wegwyser na het Oosten en Westen / hoewel het geen nette even-gelijkheyd houd.

Waarschouwing van de verandering.

Den 5. hadden wy 9 graden / 16 minuten / en 3 graden / 48 minuten verandering na het Westen.

Den 13. dito waren wy in de Straat van Sunda, en hadden Sumatra aan de eene en Groot Java aan de andere sijde 3 mijlen.

Koomen eyndelijk in de Straat van Sunda.

Den 14. tegen den avond quamen wy omtrent 3 mijlen van Bantam ten Anker.

En vervolgens tot Bantam.

Den 15. quam by ons aan Boord de Koopman Mr. Baily, en Mr. Samon de Schipper van de Globe, of Wereld-kloot, welk / gelijk sy verhaalden / geladen was / om na Engeland te gaan / en berigteden ons / dat het Schip de *Trades-Increase* by *Pulo Panian* op de grond geraakt; en al haar Volk, werkende om het vlot te krijgen, gestorven was, en dat het hen naderhand 500 *Reaalen* daags gekost had, om *Javanen* te huuren, waar van 'er 100 stierven eer sy eene sijde konden bekleed krijgen, so dat sy geen Volk meer hadden konnen in 't werk krijgen, en genoodsaakt wierden het werk te staken, waar op het weg sonk, en naderhand van de *Javanen* in brand gestooken wierd. De Chineesen hadden gesegd / dat de Duyvel op het Eyland *Pulo Panian* was verscheenen en gesegd had, *misnoegd te zijn, dat de* Chineesen *sulken werk op sijn grond wilden onderneemen*, (want die waren de Werk-luyden) *sonder hem yets te geeven*, en

Trades-Increase, waar en hoe vergaan.

Duyvels eysch ontseyd.

 daar

1615 daar op was een der voornaamste Timmerluyden der *Chineesen*, d' Heer *Hendrik Middelton* dit koomen seggen, met versoek, *dat hy een Buffel soude geeven, om aan den Duyvel te offeren;* maar dat hem sulks geweygerd wierd, en dat d' Heer *Middelton* hem selfs dat verbood, *al wilde hy schoon* (in die waan, dat het nalaten van dien de oorsaak van hunne ramspoeden was) *sulks op sijn eygen kosten doen.*

Den 21. ging de Globe, of Wereld-kloot van Bantam op Reys.

Den 24. voer 't Schip de Thomasine na de Moluccas, daar Mr. Baily Opper-Koopman, en Mr. Wilson Schipper op was. Onse Generaal liet den Koning van Bantam seggen, dat de *Spanjaarden* hem dreygden te overvallen, en sig meester van sijn Stad te maaken, waar op hy tot antwoord gaf, dat indien alle de *Kaffers* (so noemen sy alle die niet Mahometaans zijn) in de geheele wereld tegen hem op quamen, hy een God had, die hem verdedigen, en voor hem strijden soude.

Verwaande roem des Konings van Bantam.

Den 14. Meert vertrokken wy met 't Schip de Thomas na de Kust van Sumatra.

Vertrek van Bantam, En koomen tot Priaman.

Den 12. Mey quamen wy tot Priaman, daar men ons den Koophandel weygerde toe te staan.

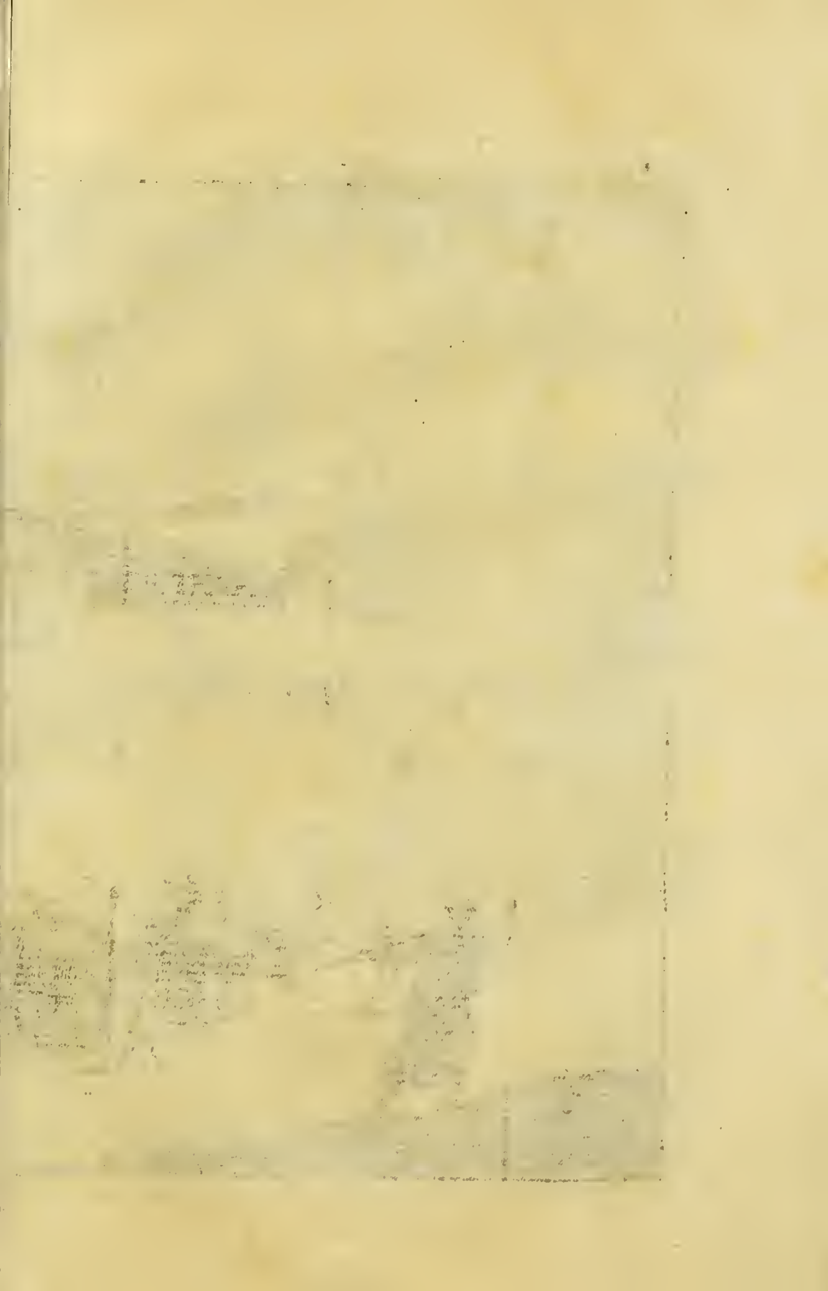
Den 13. reeden wy langs de Zee-kant na Tecoo; op die Kust zijn seer veele Ondieptens en gevaarlijke plaatsen, so dat men het gevaar, van derwaards te seylen, niet wel kan weeten; maar wy kreegen hier geen beter bescheyd, als tot Priaman.

Den 17. haalden wy ons Anker op, om na Achen te varen, daar wy den 20 Juny quamen. Langs die geheele Kust gaat de Zee, wanneer 'er geen Regen is, selfs by stil weder, vry hol en hoog, maar als het regend, heeft men een effen Zee, al is 'er een sterken Wind. De Koning sond ons sijn verlof, om Koopmanschap te doen.

En van daar tot Achen. Effen Zee by sterke wind.

Den 28. sond hy een Olysant, om des Konings Brief met statie af te halen: wy voerden

met

✠ I.

met ons een groot stuk Geschut met al sijn gereedschap / nevens 20 Koegels en 2 Vaatjens Kruyd / 12 andere Stukjens / 10 Deegens / 6 fyne Baftas, alle met des Konings koleur bedekt. Hy sat in een groote Stoel met den Koning van Johor, en wel in sijn schik zijnde / gaf / 't welk anders sijn gewoonte niet is / aan my / Mr. Nicols en Mr. Yate 3 Vesten. 1615 Gaan daar met een Vereering aan land. En worden wel onthaald.

Den 2. July quam hy met een groote statie aan de Zee-kant; hy sat op een Olyfant / en voor hem gingen verscheyde Olyfanten / en behalven die / nog 12 met Kasteelen (gelijk sy het noemden) op hun rug / die vol saten van sijne Wijven / die van veele Vrouw-lieden en gesnedene wierden opgepast; maar alle andere menschen waren aan kant / en niemand dorfde sig laten sien; selfs hadden wy order gekreegen aan ons Huys / aan de water-kant staande / Deuren en Vensters te sluyten. De Sabandar toonde ons door een gelijkenis / wat ons ontrent hem te doen stond; hy seyde dan / indien yemand een stuk van een kleed naayen wil, hy laat 'er de naald doorgaan, en dan volgd de draad van selfs; waar mede hy wilde seggen / dat wy door giften en gaven de weg / tot het bereyken van ons oogmerk / moesten openen. De Koning liet aan ons aanbieden / daar een Factory op te rigten, mids; gelijk als andere Natien, tot van 7 ten 100, hebbende; dit wierd van ons aangenoomen / welk de Hollanders heel niet wel aanstond. Des Konings pragt. En eerbied ontrent hem. Geschenken te geeven door een gelijkenis geleerd. Vryheyd van Factory.

Den 6. ging 't Schip Hector onder seyl na Tecoo, hebbende tot Achen verlooren 26 man / meest door het sterk drinken in de Arack-Huysen. Arack drinken is veeler dood.

Den 11. betuygde de Kapiteyn / of Hoofd van het Hollands Huys / geen geld te hebben / om eet-waren te koopen / en reeds veel schulden te hebben gemaakt / weshalven ik hem 70 Tayles aan Goud / om my tot Bantam weder te geeven / leende: ik merkte / dat het Goud alhier slegt was / wilde daarom niets / als voor Silver-geld / verkoopen. Hollands Kapiteyn om Geld verleegen.

1615 Den 16. gingen wy te Hoof (maar men mag 'er sonder Vereering niet koomen) om een Hanen-gevegt te sien / maar de Koning sprak niets van eenige saken / en niemand mag yets ophalen / als hy 'er niet eerst van spreekt.

Hanen-gevegt.

Den 17. wagtede ik hem op / maar te vergeefs / also hy sig met sijne Vrouwen vermaakte.

Den 18. quamen sijne Galeyen van Malacca.

Cierlijke Galeyen,

Den 19. sond hy deselve na Peder, en so na Malacca. 12 der selver waren heel fraay / met 28 / of 30 Riemen aan elke sijde. De Admiraal had op de Agter-steeven een Toorentje / met platen van Massijf-Goud bedekt / en seer curieus gemaakt: men seyde / dat elk van sijne Galeyen 1000 Man / en sijn geheele Vloot (bestaande uyt 300 / so groote als kleyne) 100000 Man konde voeren. Hy dwong een Jonk van Guzeratte, groot 400 Ton / met sijn Kommandeur mede te gaan / maar het wierd geoordeeld / dat hy selfs niet meende mede te gaan / dog dat wierd voorgegeeven / om de saak beter aan te setten / en den Orancay Maraga soude Generaal zijn / een Man / dien hy ontsag / als zijnde van ouden Adel, een goed Krijgsman / die gemeensaam / maar omsigtig was. Maar egter de Koning vertrok / en daar op wierd my gesegd / dat 't geen hy nog schuldig was / my aan Peper / de Baal voor 8 Tayles soude betaalt worden; ik wilde daar niet aan / edog de Peper was reeds gewoogen / en my de keur gegeeven / om deselve aan te neemen / of niets te hebben. De Orancay Laxaman sloeg my voorts voor / dat men soude vereeren 1 Kabel, 1 Anker, 1 grof Geschut, 1 Vaatje Kruyt tot 20 schooten; en voor hem selfs 60 *Tayles* aan Goud, en voor de andere Bediende 30, en dan souden wy de vryen Koophandel voor 2 Jaaren tot *Tecoo* en *Priaman* hebben. Na veele woorden nam hy aan / indien wy dat Goud en nog 20 Tayles daar booven gaven / te besorgen / dat wy afgeveerdigd wierden / maar op het laatste wierd het andere ook geeyst.

En groote Vloot.

De Generaal daar op.

De Koning van Achen gaat na Malacca.

Dwang in Koopmanschap.

Afparsing van geschenken.

Den

Den 30. dito quamen hier 2 Hollandse Scheepen van Masulipatan, daar van de Admiraal was de Witte Leeuw, waar op de Visador en de Ragusa was. De Visador sond den Koning een present van een grof Geschut / met nog 't een en 't ander: maar het wierd / als van te geringen waardy / niet aangenoomen. Sy versogten te hebben Sr. Isaac, Kapiteyn van 't Hollands Huys / als die aan hun Maatschappy schuldig was / maar de Koning had hem gesonden na Malacca, en hield hem voor sijn Slaaf / seggende / indien de *Hollanders* hem weg namen, sy nooyt Koophandel in sijn land souden moogen doen. Hy eyste een hunner Scheepen / om niet hem na Malacca te gaan / voorgeevende / dat 'er een oude belofte lag / van een voorgaanden Ambassadeur voor 20 Jaren gedaan / om hem die vriendschap te doen, welk sy afsloegen / seggende / dat sy een onregtveerdige Natie waren, en hen de vryheyd, om 7, of 8 dagen aan land te koomen, en water in te neemen geweygerd hadden; maar 3 / of 4 dagen daar na quam de Admiraal aan land / en bragt den Koning een present / toonde sig genegen hem genoegen te geeven / en met eenen die moeyelijke Togt te ontgaan.

1615

Hollanders worden slegt bejegend.

Dog op een present beter onthaald.

Den 17. Augusti gingen wy met de Thomas van Achen onder zeyl.

Vertrekken van Achen.

Den 29. September hadden wy een Water-storting. Als wy van Achen af voeren / namen wy / om de Klippen en Ondiepteus te myden / onse kours ontrent 60 mijlen West-waard aan; maar de Stroom bedroog ons / so dat wy 150 mijlen verder afraakten / en ons selven regt voor de Baay van Bengale, en in sulken Stroom / die ons seer ver van onse Haven geset had.

En verseylen.

Den 27. October quamen wy op de Ree van Tecoo ten Anker.

Koomen tot Tecoo.

Den 28. leverden wy den Brief des Konings van Achen over / waar by ons 2 Jaren Factory aldaar wierd toegestaan.

Den

Factory aldaar. Den 13. November vertrok de Thomas na Bantam: maar ik / Georg Piborn, Johan Perce, en mijn Maat Pieter bleeven daar / wy hadden veel moeyelijkheyd met dit onbeschofte Volk / maar hielden ons stip aan des Konings van Achens brief.

Oproer tot Tecoo. Den 9. Mey 1616. ontstond 'er een groot oproer / door-dien een Man van Achen een Vrouw tot Tecoo, die hem gescholden had / sloeg / die daar over in de Boete van 4 Tayles geslagen / deselve weygerde te geeven / waar op daags daar aan 100 Man op de been quam / om hem te vatten / dog te vergeefs / want 200 Achiners spanden te samen / en dreeven de Tecoërs te rug / waar by 'er 1 dood bleef / en 6 gequetst wierden; dese 200 versterkten sig in een naast-geleegen plaats / om het daar tegen die van Tecoo uyt te harden / en gaven voor / dat de Koning van *Achen*, indien sy sig van het Landvolk lieten overheerschen, hen de Beenen soude doen afhakken. Hoe gestild. Door dese streek (want alle Bediende des Konings alhier Achiners, die niet geaffronteerd willen zyn) quam 'er een schrik onder d'een en d'ander. Maar de onlust wierd by-gelegd / mids dat de Achiner Loose Gee een seekere somme Gelds gaf.

Den 11. Juny quam de Expedition van Priaman.

Straf van Diefstal. Den 2. July wierden een seeker Man beyde sijne Handen om Dief-stal afgehakt / die men in het uytstaan van die straf sig niet eens sag beweegen.

Muytery op 't Schip van Peyton. Den 13. dito liet my Kapiteyn Peyton weeten / dat hy voor Muytery van sijn Volk vreesde, en dat se met het Schip, gelijk sy reeds eens tot *Bantam* gepoogd hadden te doen, souden doorgaan, en daarom was sijn versoek / dat ik eenige van die Gasten aan land wilde neemen, en by my houden, ten eynde die t'samen gespannene misnoegde, wat van elkander mogten gescheyden worden.

Twee Scheepen, met vryheyd van den Koning. Den 26. quamen hier op de Reede de Scheepen de Draak, daar Kapiteyn William Keeling, Generaal op was / en de Peper-corn, daar Harris Kapiteyn op was: sy waren by den Koning

ning geweest / die hen vryheyd van Koophandel tot 1616
Tecoo voor 2 Jaren vergund had / dog dat den Koning ten eynde der selve geene Natie elders / als tot Achen, wilde laten handelen. Sy hadden Mr. Nicols tot Achen gelaten.

Den 28. Augusti quam hier van Achen Addicke Raia Pongola Corcon, met last / om des Konings waaren te verkoopen, en magt, om alle Tollen des Konings, die reeds vervallen waren, of nog stonden te vervallen, te ontfangen. Hy quam gelijk als een Verspieder / en daarom was elk voor hem bevreest.

Den 1. September begon hun Ramadan, so dra de Nieuwe Maan gesien wierd; in die geheele Maand aaten sy niet / als des avonds / en dat nog soberlijk. Een geheele Maands vasten.

Den 15. begonden wy Peper te koopen / maar moesten Addicke Raia, 100 Reaalen belooven / eer wy eenigen Koophandel mogten doen. Bedrog met het gewigt.

Den 16. maakte ik swarigheyd over het gewigt / waar op Raia het gewigt quam nasien / waar door de Polimo, die onse Natie daar mede veel te kort gedaan had / verleegen was; Pongelo quam daar op aan het Engels Huys / of Comptoir / om het gewigt te verbeeteren; maar als men met het weegen in sijn tegenwoordigheyd besig was / gaf hy ons ligter gewigt / als wy te vooren hadden.

Den 17. sond ik hem 50 Reaalen tot een Vereering; maar hy sond die weder te rug / en seyde al spottende / dat hy niet wilde gepaayd worden als een Jongen. Een Vereering, als te gering, afgeslagen.

Den 18. was Kapiteyn Harris aan land / en scheen wel by Addicke Raia te staan / daar hy ontbooden en versogt wierd / 300 Reaalen van Agten aan hem te leenen / om daar voor een Slavin voor hem op te koopen; hier op drong hy so sterk aan / dat ik genoodsaakt wierd / hem 100 te senden. Andere vereeringen en versoeken.

Den 3. October sprak ik op sijn versoek met Kapiteyn Harris, om hem 2 / of 3 dagen sijne Timmerluyden te leenen / tot het kalfateren van sijn Praauw, 't welk hy weygerde.

Den

1616 Den 6. quam hier de Speedwel, door den Generaal afgesonden van Bantam, tot last van Johan Clare, Bootsman van 't Schip Hector, dat aldaar gesonken was: dese bragt ons de tijding van 5 Scheepen / uyt Engeland gekoomen / 4 om te gaan na Suratte, en een na Bantam: dat 't Schip Thomas was vertrokken na Japan; de Concordia (Eendragt) na Socadania; en de Attendance na Jambe; sy verhaalden ook / dat de *Spanjaarden* van *Macassar* met 27 Zeylen, so Scheepen, Galeyen als Fregatten stonden na de *Moluccas* te gaan; so dat wy geloofden / dat sy niet na Bantam koomen souden.

't Schip Hector gesonken. Tijding van andere Scheepen.

Den 14. quam hier een Javaanse Jonck met 5 Hollanders, hebbende hun Schip op 5 graden ten Zuyden in de Æolus verlooren / en versogten hulp van ons. Wy vergunden hen de Speedwel, om na het Eyland Enganio, daar sy hun Goed en Geld geborgen hadden / te gaan / daar sy den 24. na toe voeren.

Verlies van een Hollands Schip.

Het Volk / alhier klaagde / dat sy / Peper aan den Koning verkoopende / een vierde-part verlooren / om dat sy so veel meer namen / als wanneer sy met de Engelse handelen. e. s. v.

Het vervolg ontbreekt.

E Y N D E.

RE-

REGISTER.

Der voornaamste zaaken, vervat in de Reys van *Johan Milward.*

EYNDE.

Berigt voor den Boek-binder, waar de Figuur moet stellen.

✠ 1 tegen pagina 7

